

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester -V) Examination, October - 2023

GEOGRAPHY (Special Paper - IX)

DSE-E108 : Population Geography

Sub. Code : 75548A/79653

Day and Date : Friday, 27 - 10 - 2023

Total Marks : 40

Time : 02.30 p.m. to 04.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All Questions are Compulsory.
 - 2) Figures to the Right Indicate Full Marks.
 - 3) Neat Diagrams and Maps Should be Drawn Wherever Necessary.
 - 4) Use of Map Stencils is Allowed.

Q1) Choose the Correct Alternative for the Following Questions : [5]

- a) Which of the following is not a nature of population geography?
 - i) Dynamic
 - ii) Unproductive
 - iii) Regional
 - iv) Qualitative
- b) Which climate region of the world has the highest population density?
 - i) Desert
 - ii) Taiga
 - iii) Tundra
 - iv) Monsoon
- c) What is the sign of high number of old people in the population?
 - i) High Death Rate
 - ii) Medium Birth Rate
 - iii) High Birth Rate
 - iv) Low Mortality Rate
- d) Which of the following causes low birth rate in developed countries?
 - i) Social Mobility
 - ii) Superstition
 - iii) Traditions
 - iv) Illiteracy
- e) Which of the following is the benefit of minimum population?
 - i) Large army
 - ii) Division of Farm Land
 - iii) Cheap Labour
 - iv) Less Stress On Resources

Q2) Write Short Notes on Any Three of the Following :

- Significance of Population Geography
- Sources of Population Data
- A Critical Examination of Malthus's Theory
- Factors Affecting Mortality
- Gender Structure Concept

Q3) Write in Detail Answers Two of the Following Questions :

[20]

- Define Population Geography and Describe Nature of Population Geography.
- Describe Factors Affecting on Distribution of Population.
- Describe Reasons of High Fertility and Suggest Ways to Control It.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - आवश्यक तेथे नकाशा व आकृत्या काढा.

प्र.1) खालील प्रश्नासाठी योग्य पर्याय निवडा.

[5]

- खालीलपैकी कोणते लोकसंख्या भूगोलाचे स्वरूप नाही.

अ) गतिशील	ब) अनुत्पादक
क) प्रादेशिक	ड) गुणात्मक
- जगातील कोणत्या हवामान प्रदेशात लोकसंख्येची घनता जास्त आहे?

अ) वाळवंटी	ब) तैगा
क) टुंड्रा	ड) मोसमी
- लोकसंख्येत वृद्धांचे प्रमाण जास्त असणे हे कशाचे लक्षण आहे?

अ) जास्त मृत्यूदर	ब) मध्यम जन्मदर
क) जास्त जन्मदर	ड) कमी मृत्यूदर
- खालीलपैकी कोणत्या कारणामुळे विकसित देशात जन्मदर कमी आढळतो?

अ) सामाजिक गतिमानता	ब) अंधश्रद्धा
क) रूढी परंपरा	ड) निरक्षरता
- खालीलपैकी न्यूनतम लोकसंख्येचा कोणता फायदा आहे?

अ) मोठे सैन्य दल	ब) शेत जमिनीचे विभाजन
क) स्वस्त मजूर	ड) साधनसंपत्तीवर कमी ताण

Seat No.	
----------	--

SR - 46

Total No. of Pages : 6

B.A. (Part - III) (Semester -V) Examination, October - 2023

GEOGRAPHY (Special Paper - IX)

DSE-E108 : Population Geography

Sub. Code : 75548A/79653

Day and Date : Friday, 27 - 10 - 2023

Total Marks : 40

Time : 02.30 p.m. to 04.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All Questions are Compulsory.
 - 2) Figures to the Right Indicate Full Marks.
 - 3) Neat Diagrams and Maps Should be Drawn Wherever Necessary.
 - 4) Use of Map Stencils is Allowed.

Q1) Choose the Correct Alternative for the Following Questions :

[5]

- a) Which of the following is not a nature of population geography?
 - i) Dynamic
 - ii) Unproductive
 - iii) Regional
 - iv) Qualitative
- b) Which climate region of the world has the highest population density?
 - i) Desert
 - ii) Taiga
 - iii) Tundra
 - iv) Monsoon
- c) What is the sign of high number of old people in the population?
 - i) High Death Rate
 - ii) Medium Birth Rate
 - iii) High Birth Rate
 - iv) Low Mortality Rate
- d) Which of the following causes low birth rate in developed countries?
 - i) Social Mobility
 - ii) Superstition
 - iii) Traditions
 - iv) Illiteracy
- e) Which of the following is the benefit of minimum population?
 - i) Large army
 - ii) Division of Farm Land
 - iii) Cheap Labour
 - iv) Less Stress On Resources

P.T.O.

Q2) Write Short Notes on Any Three of the Following :

- Significance of Population Geography
- Sources of Population Data
- A Critical Examination of Malthus's Theory
- Factors Affecting Mortality
- Gender Structure Concept

Q3) Write in Detail Answers Two of the Following Questions :

[20]

- Define Population Geography and Describe Nature of Population Geography.
- Describe Factors Affecting on Distribution of Population.
- Describe Reasons of High Fertility and Suggest Ways to Control It.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - आवश्यक तेथे नकाशा व आकृत्या काढा.

प्र.1) खालील प्रश्नासाठी योग्य पर्याय निवडा.

[5]

- खालीलपैकी कोणते लोकसंख्या भूगोलाचे स्वरूप नाही.
 अ) गतिशील
 ब) अनुत्पादक
 क) प्रादेशिक
 ड) गुणात्मक
- जगातील कोणत्या हवामान प्रदेशात लोकसंख्येची घनता जास्त आहे?
 अ) वाळवंटी
 ब) तैगा
 क) टुंड्रा
 ड) मोसमी
- लोकसंख्येत वृद्धांचे प्रमाण जास्त असणे हे कशाचे लक्षण आहे?
 अ) जास्त मृत्यूदर
 ब) मध्यम जन्मदर
 क) जास्त जन्मदर
 ड) कमी मृत्यूदर
- खालीलपैकी कोणत्या कारणामुळे विकसित देशात जन्मदर कमी आढळतो?
 अ) सामाजिक गतिमानता
 ब) अंधश्रद्धा
 क) रूढी परंपरा
 ड) निरक्षरता
- खालीलपैकी न्यूनतम लोकसंख्येचा कोणता फायदा आहे?
 अ) मोठे सैन्य दल
 ब) शेत जमिनीचे विभाजन
 क) स्वस्त मजूर
 ड) साधनसंपत्तीवर कमी ताण

Seat No.	
----------	--

SR - 46

Total No. of Pages : 6

B.A. (Part - III) (Semester -V) Examination, October - 2023

GEOGRAPHY (Special Paper - IX)

DSE-E108 : Population Geography

Sub. Code : 75548A/79653

Day and Date : Friday, 27 - 10 - 2023

Total Marks : 40

Time : 02.30 p.m. to 04.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All Questions are Compulsory.
 - 2) Figures to the Right Indicate Full Marks.
 - 3) Neat Diagrams and Maps Should be Drawn Wherever Necessary.
 - 4) Use of Map Stencils is Allowed.

Q1) Choose the Correct Alternative for the Following Questions : [5]

- a) Which of the following is not a nature of population geography?
 - i) Dynamic
 - ii) Unproductive
 - iii) Regional
 - iv) Qualitative
- b) Which climate region of the world has the highest population density?
 - i) Desert
 - ii) Taiga
 - iii) Tundra
 - iv) Monsoon
- c) What is the sign of high number of old people in the population?
 - i) High Death Rate
 - ii) Medium Birth Rate
 - iii) High Birth Rate
 - iv) Low Mortality Rate
- d) Which of the following causes low birth rate in developed countries?
 - i) Social Mobility
 - ii) Superstition
 - iii) Traditions
 - iv) Illiteracy
- e) Which of the following is the benefit of minimum population?
 - i) Large army
 - ii) Division of Farm Land
 - iii) Cheap Labour
 - iv) Less Stress On Resources

P.T.O.

Q2) Write Short Notes on Any Three of the Following :

- a) Significance of Population Geography
- b) Sources of Population Data
- c) A Critical Examination of Malthus's Theory
- d) Factors Affecting Mortality
- e) Gender Structure Concept

Q3) Write in Detail Answers Two of the Following Questions :

- a) Define Population Geography and Describe Nature of Population Geography.
- b) Describe Factors Affecting on Distribution of Population.
- c) Describe Reasons of High Fertility and Suggest Ways to Control It.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) आवश्यक तेथे नकाशा व आकृत्या काढा.

प्र.1) खालील प्रश्नासाठी योग्य पर्याय निवडा.

- i) खालीलपैकी कोणते लोकसंख्या भूगोलाचे स्वरूप नाही.
 अ) गतिशील
 ब) अनुत्पादक
 क) प्रादेशिक
 ड) गुणात्मक
- ii) जगातील कोणत्या हवामान प्रदेशात लोकसंख्येची घनता जास्त आहे?
 अ) वाळवंटी
 ब) तैगा
 क) टुंड्रा
 ड) मोसमी
- iii) लोकसंख्येत वृद्धांचे प्रमाण जास्त असणे हे कशाचे लक्षण आहे?
 अ) जास्त मृत्यूदर
 ब) मध्यम जन्मदर
 क) जास्त जन्मदर
 ड) कमी मृत्यूदर
- iv) खालीलपैकी कोणत्या कारणामुळे विकसित देशात जन्मदर कमी आढळतो?
 अ) सामाजिक गतिमानता
 ब) अंधश्रद्धा
 क) रूढी परंपरा
 ड) निरक्षरता
- v) खालीलपैकी न्यूनतम लोकसंख्येचा कोणता फायदा आहे?
 अ) मोठे सैन्य दल
 ब) शेत जमिनीचे विभाजन
 क) स्वस्त मजून
 ड) साधनसंपत्तीवर कमी ताण

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) :

SR - 46

[15]

- अ) लोकसंख्या भूगोलाचे महत्त्व
- ब) लोकसंख्या आकडेवारीचे स्रोत
- क) माल्थसच्या सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण
- ड) मृत्यू दरावर परिणाम करणारे घटक
- इ) लिंग संरचना संकल्पना

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- अ) लोकसंख्या भूगोल म्हणजे काय सांगून स्वरूप स्पष्ट करा.
- ब) लोकसंख्येचा वितरणावर परिणाम करणारे घटक सांगा.
- क) जास्त जननदराची कारणे सांगून उपाय सुचवा.



Seat No.	
----------	--

SR - 28
Total No. of Pages : 3

B.A (Part - III) (Semester - V) Examination, October - 2023

GEOGRAPHY
DSE-E107 : Geography of India (Special Paper - VIII)
Sub. Code : 75547/79652

Day and Date : Thursday, 26- 10- 2023
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Total Marks : 40

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.
 - 4) Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternatives for the following questions:

[5]

- a) Which is the highest peak in India?
 - i) Everest
 - ii) K2
 - iii) Nandadevi
 - iv) Dhavalgiri
- b) In which months the "Mangoshowers" are occurred in India?
 - i) June - July
 - ii) December - January
 - iii) September - October
 - iv) April - May
- c) Which name the Regur soil is known in India?
 - i) Red soil
 - ii) Black soil
 - iii) Yellow soil
 - iv) White soil
- d) The Zaria is famous for which following power resources?
 - i) Natural oil
 - ii) Natural gas
 - iii) Coal
 - iv) Solar energy
- e) Sindri is famous for which Industry?
 - i) Fertilizer
 - ii) Iron-steel
 - iii) Sugar
 - iv) Paper

P.T.O.

Q2) Write short notes on any three of the following:

- Absolute and relative location of India
- Degradation of soil
- Solar energy in India
- Distribution of iron ore in India
- Sugar industry in Western Maharashtra

Q3) Write in Detail answers any two of the following questions:

- Describe the North Indian plain.
- Explain the types and distribution of forests in India.
- Explain the importance of Agriculture in Indian Economy.

[20]

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या आणि नकाशे काढावेत.
 - नकाशा स्टेन्सील वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांसाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

अ) भारतातील सर्वात उंच शिखर कोणते?

- एव्हरेस्ट
- के 2

iii) नंदादेवी

iv) धवलगिरी

ब) भारतात कोणत्या महिन्यामध्ये “आम्रसरी येतात”?

i) जून/जुलै

ii) डिसेंबर/जानेवारी

iii) सप्टेंबर/ऑक्टोबर

iv) एप्रिल/मे

[5]

क) भारतात रेगूर मृदा कोणत्या नावाने ओळखली जाते ?
 i) तांबडी मृदा

i) तांबडी मृदा

iii) पिचळी मृदा

ii) काळी मृदा

iv) पांढरी मृदा

iv) पांढरी मृत्

i) नैसर्गिक तेल

iii) दगडी कोळसा

ii) नैसर्गिक वायू

iv) સૌર ઊર્જા

iv) इ) सिंद्री हे ठिकाण कोणत्या उद्योगासाठी प्रसिद्ध आहे?
i) रूखत

i) खत

iii) साखर

ii) लोहपोलाद

iv) कागद

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही तीन टीपा लिहा.

[15]

अ) भारताचे निरपेक्ष व सापेक्ष स्थान

ब) मृदा ज्हास

क) भारतातील सौरऊर्जा

ड) भारतातील लोहखनिज वितरण

इ) पश्चिम महाराष्ट्रातील साखर उद्योग

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

अ) भारताच्या उत्तरेकडील मैदानी प्रदेशाचे वर्णन करा.

ब) भारतातील जंगलांचे प्रकार व वितरण स्पष्ट करा.

क) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील शेतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.



- क) भारतात रेगूर मृदा कोणत्या नावाने ओळखली जाते ?
- | | |
|-----------------|-----------------|
| i) तांबडी मृदा | ii) काळी मृदा |
| iii) पिवळी मृदा | iv) पांढरी मृदा |
- ड) झारिया हे कोणत्या ऊर्जा साधनाच्या उत्पादनासाठी प्रसिद्ध आहे ?
- | | |
|-----------------|-------------------|
| i) नैसर्गिक तेल | ii) नैसर्गिक वायू |
| iii) दगडी कोळसा | iv) सौर ऊर्जा |
- इ) सिंद्री हे ठिकाण कोणत्या उद्योगासाठी प्रसिद्ध आहे ?
- | | |
|-----------|--------------|
| i) खत | ii) लोहपोलाद |
| iii) साखर | iv) कागद |

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही तीन टीपा लिहा.

[15]

- अ) भारताचे निरपेक्ष व सापेक्ष स्थान
 ब) मृदा ज्हास
 क) भारतातील सौरऊर्जा
 ड) भारतातील लोहखनिज वितरण
 इ) पश्चिम महाराष्ट्रातील साखर उद्योग

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- अ) भारताच्या उत्तरेकडील मैदानी प्रदेशाचे वर्णन करा.
 ब) भारतातील जंगलांचे प्रकार व वितरण स्पष्ट करा.
 क) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील शेतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.



SR - 10

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - V) Examination, October- 2023

GEOGRAPHY

DSE-E106 : Evolution of Geographical Thoughts

(Special Paper - VII)

Sub. Code : 75546/79651

Total Marks : 40

Day and Date : Wednesday, 25 - 10 - 2023

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams and maps must be drawn wherever.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions.

[5]

- i) Who coined the term 'Geography'?
 - a) Aristotle
 - b) Strabo
 - c) Bodine
 - d) Eratosthenes
- ii) Who is the author of 'Suryasidhanta'?
 - a) Varahamihira
 - b) Bhasakarachrya
 - c) Aryabhata
 - d) Saunak
- iii) Who developed the concept of 'Possibilism'?
 - a) Blache
 - b) Reclus
 - c) Demengion
 - d) Martonne
- iv) 'Stop and Go Determinism' was propounded by?
 - a) I. Bowman
 - b) W. Davis
 - c) G. Taylor
 - d) E. Semple
- v) The model of crop intensity and the theory of industrial location are borrowed from which branch of knowledge?
 - a) Psychology
 - b) Economics
 - c) Politics
 - d) Sociology

P.T.O.

Q2) Write short notes (Any Three) :

- Concept of continents of Indians.
- Contribution of British scholars in geography.
- Possibilism.
- Physical Geography.
- Effects of Quantitative Revolution.

Q3) Write answers in details. (Any Two)

[20]

- Explain the contribution of Greeks in the development of geography?
- Write information about the geographical work of Halford J Mackinder in detail?
- Discuss a dualistic view in between systematic and regional geography?

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - आवश्यक तेथे सुबक नकाशे व आकृत्या काढा.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - नकाशा स्टेंसिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांसाठी योग्य पर्याय निवडा.

[5]

i) 'भूगोलशास्त्र (Geography)' ही संकल्पना कोणी निर्माण केली?

अ) अ‍ॅरिस्टॉटल

ब) स्ट्रेबो

क) बोडिन

ड) इराटोस्थेनेस

ii) 'सूर्यसिद्धांत' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?

अ) वराहमिहिर

ब) भास्कराचार्य

क) आर्यभट्ट

ड) सौनक

SL

iii) 'संभववाद' ही संकल्पना कोणी विकसित केली?

- अ) ब्लाश ब) रेकलस
क) देमेंजीओन ड) मातर्तोनी

iv) 'थांबा व जा निसर्गवाद' कोणी प्रक्षेपित केला?

- अ) आय. बोमन ब) डब्लू. डेविस
क) जी. टेलर ड) इ. सेम्पल

v) कृषी तीव्रता प्रतिमान आणि उद्योग स्थानिकीकरण सिद्धांत कोणत्या ज्ञानशाखेतून घेतले आहेत?

- अ) मानसशास्त्र ब) अर्थशास्त्र
क) राज्यशास्त्र ड) समाजशास्त्र

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

- अ) भारतीयांची भूमिखन्डांची संकल्पना.
ब) ब्रिटीश तज्ञांचे भूविद्यानातील योगदान
क) संभववाद
ड) प्राकृतिक भूगोल
इ) परिमाणात्मक क्रांतीचे परिणाम.

[15]

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

- अ) भूगोलशास्त्राच्या विकासातील ग्रीकांचे योगदान विशद करा.
- ब) हलफोर्ड जे मर्किंडर यांच्या भौगोलिक कार्याची सविस्तर माहिती लिहा.
- क) क्रमबद्ध भूगोलशास्त्र आणि प्रादेशिक भूगोलशास्त्र यांच्यातील द्वैतवादी दृष्टीकोणाची चर्चा करा.

[20]